

การจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา
A CLASSIFICATION OF THE ACCENTS OF PHUAN IN BANTEAY MEANCHEY
AND BATTAMBANG PROVINCE, CAMBODIA

หทัยรัตน์ จตุรภัทรวงษ์¹ ธนานันท์ ตรงดี² และดุจฉัตร จิตบรรจง³
Hathairat Chaturapattarawong¹ Thananan Trongdee² and Dutchat Jitbanhong³

บทคัดย่อ

ภาษาพวนเป็นภาษาหนึ่งในภาษาไทยสาขาคะวันตงเฉียงใต้ซึ่งในประเทศไทยได้มีผู้ศึกษาไว้หลายพื้นที่ และจัดได้เป็นหลายกลุ่ม แต่ในบริเวณจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชายังไม่มีผู้ศึกษาไว้ จึงเป็นพื้นที่ที่ควรศึกษา งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระบบเสียงภาษาพวนในพื้นที่ดังกล่าว แล้วนำมาจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวน จุดเก็บข้อมูลภาษาพวนมี 11 หมู่บ้าน เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาหลักหมู่บ้านละ 1 คน และผู้บอกภาษารองหมู่บ้านละ 1 คน รวม 22 คน โดยใช้รายการคำศัพท์พื้นฐานจำนวน 1,500 คำ เพื่อวิเคราะห์ระบบเสียงพยัญชนะและสระ และใช้รายการคำศัพท์สำหรับวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ 2 ชุด ชุดที่ 1 วิเคราะห์ด้วยการฟังเพื่อดูการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ ชุดที่ 2 วิเคราะห์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์คือโปรแกรม Praat และ Microsoft Excel

ผลการวิจัยพบว่า ภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชาทั้ง 11 หมู่บ้าน มีระบบพยัญชนะ และสระไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว 20 หน่วยเสียง ปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียง ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ มีหน่วยเสียงสระเดี่ยว จำนวน 18 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระประสม จำนวน 3 หน่วยเสียง ส่วนระบบเสียงวรรณยุกต์ มีจำนวน 6 หน่วยเสียง เหมือนกันทั้ง 11 หมู่บ้าน แต่มีระดับเสียงแตกต่างกัน จึงสามารถนำมาจัดสำเนียงย่อยได้เป็น 4 สำเนียง

ผลการศึกษาการจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวนในครั้งนี้ เมื่อนำไปประกอบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สามารถที่จะสันนิษฐานได้ว่าชาวพวนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเดียวกัน และได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่ในบริเวณนี้ในคราวเดียวกัน ในเวลาต่อมาต่างก็ได้แยกย้ายกระจายกันออกไปเป็นหลายหมู่บ้าน และมีสำเนียงแตกต่างกันออกไป

คำสำคัญ: สำเนียง, ภาษาพวน, พวน

ABSTRACT

Phuan is one of Southwestern Tai languages. In Thailand it has been studied in different area except Banteay Meanchey and Battambang Cambodia which have not been studied so far. Therefore, these areas become very interesting. The objectives of this thesis are to study phonological systems in order to subgroup the Phuan languages. The fieldwork data were collected from interviewing informants of each of the groups inhabiting in 11 villages of Banteay Meanchey and Battambang province, Cambodia. In each village, 1 major informant and 1 minor informant and total 22 informants were interviewed. List of 1,500 basic words were used to record and analysis phonemes of consonants and vowels.

¹ นิสิตปริญญาโทศ.ม. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Two wordlists were used for analysis shared innovation of tone split and tone merger. The acoustic characteristics were analyzed by using the Praat and Microsoft Excel program.

The results of this study reveal that as for consonant sounds, there are 20 consonant phonemes occurring at an initial position and 9 consonant phonemes occurring at a final position, without consonant cluster. For the vowel sound, there are 18 monophthongs and 3 diphthongs. As for tonal sounds, there are 6 tone. All of 11 villages are similar tonal system but difference in 4 accents.

In conclusion, the results from this study including to literature review indicated that Puan population may be immigrated from the same area in the same time to habitat in the same group.

Keywords : an accent, Phuan dialects, Phuan

บทนำ

ภาษาพวนเป็นภาษาหนึ่งในภาษาไทยสาขาคะวันตกเฉียงใต้ (Chamberlain, 1972 : 233-244) ชาวพวนมีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองพวน ซึ่งปัจจุบันอยู่ในแขวงเชียงขวางของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อมาได้มีการอพยพออกไปจากถิ่นเดิมหลายครั้งหลายครา (รัชนี้ ศรีสุวรรณ, 2536 : 11-12) ด้วยเหตุจากการกวาดต้อนของกองทัพสยาม

ในประเทศไทย มีเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาภาษาพวนถิ่นต่าง ๆ ไว้หลายพื้นที่ อาทิเช่น ฉลองอำเอียม (2529) ศึกษาระบบเสียงภาษาพวนที่ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จารุวรรณ สุขปิติ (2532) ศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวน ที่ตำบลหัวหว้า อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี รัชนี้ ศรีสุวรรณ (2536) ศึกษาลักษณะภาษาไทยพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี Tanprasert (2003) ศึกษาการจัดกลุ่มภาษาพวนในประเทศไทย

จากที่กล่าวมานี้ อาจเป็นข้อมูลที่ทำให้เข้าใจว่าชาวพวนมีการตั้งถิ่นฐานเฉพาะอยู่ในประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเท่านั้น แต่จากการศึกษาข้อมูลเอกสารพบว่า ยังมีผู้พูดภาษาพวนในประเทศไทยอีกด้วย ดังปรากฏในงานของ Schliesinger (2011 : 89) ซึ่งเขาได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์พวนในกัมพูชาว่า “มีชาวพวนอาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชาราว 3,000 - 4,000 คน โดยอาศัยอยู่ใน 10 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอมงคลบุรี จังหวัดบันทายมีชัย” และเมื่อผู้วิจัยเดินทางไปสำรวจข้อมูลก็พบว่านอกจาก 10 หมู่บ้านดังที่ Schliesinger (2011 : 89) ได้กล่าวถึงแล้วยังมีอีก 1 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอทมอไกล จังหวัดพระตะบอง ซึ่งพูดภาษาพวน และเรียกตัวเองว่า พ ว น อ ก อ ย อ ย ผู้วิจัยสนใจศึกษาระบบเสียงของภาษาพวน

ในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา ผลการวิเคราะห์ที่ได้จะนำมาจัดกลุ่มภาษาพวนและนำมาเปรียบเทียบกับภาษาพวนในประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ทราบได้ว่าชาวพวนในประเทศไทยกัมพูชาอพยพแยกย้ายจากพวนกลุ่มใดในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบเสียงของกลุ่มภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา
2. เพื่อจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวน ในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา

วิธีการศึกษา

การกำหนดจุดเก็บข้อมูลและผู้บอกภาษา

จากการสำรวจข้อมูลบริเวณที่ชาวพวนอาศัยอยู่ในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชาแล้ว พบว่ามีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ผู้วิจัยได้กำหนดจุดเก็บข้อมูลภาษาพวนทั้ง 11 หมู่บ้านได้แก่ บ้านป้อมโร บ้านโรหัดตึก บ้านโปปรีเดิม บ้านกะตุมเรีย บ้านตาซ้อล บ้านสโตเลอ บ้านสโตกรอม บ้านโกกทะนาง บ้านเปรยโตตัง บ้านชอนนัล และบ้านปอยตรอเสก ใช้ผู้บอกภาษารวมทั้งสิ้น 22 คน ประกอบด้วยผู้บอกภาษาหลักที่เป็นเพศหญิง จำนวน 11 คน และผู้บอกภาษารองที่เป็นเพศชาย จำนวน 11 คน

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้รายการคำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลเสียงพยัญชนะ และสระของ Li (1977) ส่วนคำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ ประกอบด้วยรายการคำ 2 ชุด โดยชุดที่ 1 เป็นรายการคำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ ของ Gedney (1972) จำนวน 60 คำ ประกอบด้วยคำศัพท์ที่ใช้ทดสอบดังนี้

	A	B	C	DL	DS
1	หู	ไข่	ข้าว	ขาด	สุก
	หัว	ผ่า	เสื่อ	เหงือก	หมัด
2	ขา	เช่า	ผ้า	หาบ	ผัก
	ตา	ป่า	ป่า	เปิด	กบ
3	ปี	ไก่	กล้า	ปีก	ตับ
	กิน	แก่	ต้ม	ตอก	เจ็บ
4	บิน	ป่า	บ้าน	ดอก	อก
	แดง	บ่าว	บ้าน	อาบ	ดิบ
5	ดาว	ดำ	อ้า	แดด	เบ็ด
	มือ	ไร่	น้ำ	ลูก	นก
6	คาง	พ่อ	น้อง	มิด	มัด
	นา	แม่	ม้า	เลือด	ลัก

ภาพที่ 1 รายการคำศัพท์ที่ใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ Gedney (1972)

รายการคำศัพท์ของ Gedney (1972) นี้เหมาะสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการฟัง เพื่อศึกษาระบบวรรณยุกต์ และชุดที่ 2 เป็นรายการคำชุดเทียบเสียงคล้าย (analogous set) ที่ Tingsabadh, M.R. (1980) ได้เสนอขึ้นมาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์ จำนวน 10 คำ ได้แก่ ขา คา ข่า คำ ข้า คำ ขาด คาด ขัด คัด เป็นรายการคำศัพท์ที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยวิเคราะห์ระบบพยัญชนะ และสระของภาษาพวนทั้ง 11 หมู่บ้านแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ต่อจากนั้นได้วิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ด้วยการฟัง ก็พบว่าระบบวรรณยุกต์ของภาษาพวนทั้ง 11 หมู่บ้าน ก็ไม่มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน โดยมีจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงเท่ากัน ดังภาพประกอบต่อไปนี้

	A	B	C	DL	DS
1	1		5		
2		3		3	1
3	2		6		
4		4		4	5

ภาพที่ 2 แสดงระบบวรรณยุกต์ของภาษาพวน

ลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ในแนวตั้ง คือ

- 1) วรรณยุกต์ช่อง A แยกเสียงแบบ A1-234
- 2) วรรณยุกต์ช่อง B แยกเสียงแบบ B123-4
- 3) วรรณยุกต์ช่อง C แยกเสียงแบบ C1-234
- 4) วรรณยุกต์ช่อง DL แยกเสียงแบบ DL123-4
- 5) วรรณยุกต์ช่อง DS แยกเสียงแบบ DS123-4

ลักษณะการรวมเสียงวรรณยุกต์ในแนวนอน คือ

- 1) วรรณยุกต์ A1 และ DS123 มีการรวมเสียงกัน (A1 = DS123)
- 2) วรรณยุกต์ B123 และ DL123 มีการรวมเสียงกัน (B123 = DL123)
- 3) วรรณยุกต์ B4 และ DL4 มีการรวมเสียงกัน (B4 = DL4)
- 4) วรรณยุกต์ C1 และ DS4 มีการรวมเสียงกัน (C1 = DS4)

เมื่อพบว่าระบบวรรณยุกต์ของภาษาพวนทั้ง 11 หมู่บ้านไม่มีความแตกต่างกันแล้ว ลำดับต่อมาผู้วิจัยวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง Pratt และใช้โปรแกรม Microsoft Excel ช่วยในการแปลงผลให้

เป็นกราฟเส้น สามารถสรุประบบวรรณยุกต์และสัท
 ลักษณะของภาษาพวนทั้ง 11 หมู่บ้านในกล่องวรรณยุกต์

(tone box) ได้ดังนี้

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5		
2				 ว.3	 ว.1
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านตาซ้อล

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5	 ว.3	 ว.1
2	 ว.2				
3			 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านปอยตรอเสก

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5	 ว.3	 ว.1
2					
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านป่องโร

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5	 ว.3	 ว.1
2					
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านสไตเลอ

ภาพที่ 3 แสดงระบบวรรณยุกต์ของภาษาพวน 11 หมู่บ้าน

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5	 ว.3	 ว.1
2					
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านกะคุมเรีย

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5	 ว.3	 ว.1
2					
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านสไตกรอม

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5		
2				 ว.3	 ว.1
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านไรห์ต๊ก

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5		
2				 ว.3	 ว.1
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านโกกทะนวง

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5		
2				 ว.3	 ว.1
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านเปรยโตตึ่ง

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5	 ว.3	
2					 ว.1
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านโปปรีเต้ม

	A	B	C	DL	DS
1	 ว.1	 ว.3	 ว.5	 ว.3	
2					 ว.1
3	 ว.2		 ว.6		
4		 ว.4		 ว.4	 ว.5

กล่องวรรณยุกต์ภาษาพวนบ้านชรอนัล

การจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวน

คำว่า “สำเนียง” (accent) ตามที่ Chambers and Trudgill (1980) ได้กล่าวไว้ หมายถึง ภาษาย่อยของภาษาถิ่นเดียวกัน ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบเฉพาะในด้านเสียงเท่านั้น ส่วนคำศัพท์และไวยากรณ์ไม่มีมีความแตกต่างกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ระบบพยัญชนะ สระ และระบบวรรณยุกต์ของภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชาทั้ง 11 หมู่บ้านนั้น ปรากฏว่าเหมือนกันทั้งหมด แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องระดับเสียงเท่านั้น

พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546 : 102) กล่าวว่า นอกจากลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แล้ว สัทลักษณะของวรรณยุกต์ยังนับว่าเป็นเกณฑ์หนึ่งที่มีความสำคัญที่นำมาใช้ในการจำแนกภาษาออกเป็นกลุ่มย่อยได้ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์นี้เอง ที่มีส่วนในการแยกความต่างของภาษาที่มี “สำเนียง” ต่าง ๆ กันเมื่อจัดกลุ่มภาษาตามลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ที่ภาษามีร่วมกันแล้ว เป็นที่น่าสังเกตว่าภายในภาษากลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่ง ๆ นั้น “สำเนียง” ของภาษาถิ่นย่อยบางภาษาเหมือนกันและบางภาษาแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างที่ว่าเป็นผลมาจากสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่เหมือนและแตกต่างกันนั่นเอง จากข้อสังเกตดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวนในงานวิจัยนี้ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดสำเนียงย่อยในงานวิจัยนี้ได้แก่ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A B และ C โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกใช้สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็นหลัก ส่วนวรรณยุกต์ในช่องที่เหลือได้แก่ A234 , B123, B4, C1 และ C234 ก็จะจัดให้เป็นกลุ่มย่อยของวรรณยุกต์ช่อง A1 ส่วนสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในคอลัมน์ DL และ DS นั้นจะไม่นำมาเป็นเกณฑ์ในการจัดสำเนียงย่อยในครั้งนี้ ทั้งนี้เนื่องจากวรรณยุกต์ในคอลัมน์ DL และ DS นั้นจัดให้เป็นเสียงวรรณยุกต์ย่อยของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น และถือว่ามีความคล้ายคลึงทางสัทศาสตร์กับเสียงวรรณยุกต์ที่เกิดในพยางค์เป็น จึงไม่นำสัทลักษณะมาเป็นเกณฑ์ในการจัดสำเนียงย่อยในครั้งนี้ ส่วนเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกสัทลักษณะของ

วรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็นหลักในการจัดสำเนียงย่อยของภาษาพวนในงานวิจัยนี้ เนื่องจากพิจารณาจากเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาพวนถิ่นต่าง ๆ ที่ผ่านมาอันได้แก่ Brown (1965) ทศโนย อารมณสุข (2521) Khanittanan (1973) อุทัยวรรณ ต้นหยง (2526) รัชนิ เสนีย์ศรีสันต์ (2526) ฉลอง อ่ำเอี่ยม (2529) กันทิมาวัฒนประเสริฐ และสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ (2528) จารุวรรณ สุขปิติ(2532) ชลดา สังวาลย์ทรัพย์ (2534) รัชนิ ศรีสุวรรณ (2536) พุทธชาติ โปธิपाल และธนานันท์ ตรงดี (2541) Tanprasert (2003) และพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) พบว่าผลการศึกษาเสียงวรรณยุกต์ของงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแต่เสนอสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็นเสียง ต่ำ - ขึ้น / ต่ำ - ตก - ขึ้น / กลาง - ตก - ขึ้น ซึ่งหากพิจารณาแล้วก็จะพบว่าเสียงวรรณยุกต์ในช่อง A1 ในงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นเสียงเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน ส่วนสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่องอื่น ๆ นั้น ก็จะพบในลักษณะที่หลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละถิ่น อย่างไรก็ตาม การใช้สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็นเกณฑ์สำคัญในการจัดสำเนียงย่อยในครั้งนี้ ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546 : 102) ที่ใช้เกณฑ์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็นเกณฑ์สำคัญเกณฑ์หนึ่งนำมาใช้ในการจำแนกกลุ่มภาษาลาวด้วยเช่นกัน

การใช้สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็นหลักผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มสำเนียงย่อยของภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชาได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 วรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็น

เสียงกลางค่อนข้างต่ำ – ตก – ขึ้น [] มีจำนวน 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านตาซ้อล บ้านปอยตรอเสก และบ้านป้องโร จัดกลุ่มสำเนียงย่อยตามสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A234 , B123, B4, C1 และ C234 ได้ดังนี้

1.1 วรรณยุกต์ในช่อง A234 แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

1.1.1 เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ขึ้น

- ตก [ㄏ] ได้แก่ บ้านตาซ้อล และบ้าน ปอยตรอเสก
1.1.2 เสียงกลางค่อนข้างสูง - ขึ้น

- ตก [ㄏ] ได้แก่ บ้านป้องโร
1.2 วรรณยุกต์ในช่อง B123 แบ่งเป็น
3 กลุ่มย่อย คือ

1.2.1 เสียงกลาง - ตก [ㄏ]
ได้แก่ บ้านตาซ้อล

1.2.2 เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ขึ้น

- ตก - ขึ้น [ㄏ] ได้แก่ บ้านปอยตรอเสก
1.2.3 เสียงกลางค่อนข้างสูง - ขึ้น

- ตก - ขึ้น [ㄏ] ได้แก่ บ้าน ป้องโร
1.3 วรรณยุกต์ในช่อง B4 แบ่งเป็น 3
กลุ่มย่อย คือ

1.3.1 เสียงกลางค่อนข้างสูง -
ระดับ - ตก [ㄏ] ได้แก่ บ้าน ตาซ้อล

1.3.2 เสียงกลางค่อนข้างสูง - ขึ้น
- ตก - กลาง [ㄏ] ได้แก่ บ้านปอยตรอเสก

1.3.3 เสียงสูง - เลื่อนขึ้น - ตก
[ㄏ] ได้แก่ บ้านป้องโร

1.4 วรรณยุกต์ในช่อง C1 แบ่งเป็น 3
กลุ่มย่อย คือ

1.4.1 เสียงกลาง - ขึ้น - ระดับ [ㄏ]
ได้แก่ บ้านตาซ้อล

1.4.2 เสียงสูง - เลื่อนขึ้น - ระดับ
[ㄏ] ได้แก่ บ้านปอยตรอเสก

1.4.3 เสียงกลางค่อนข้างสูง -
ระดับ [ㄏ] ได้แก่ บ้าน ป้องโร

1.5 วรรณยุกต์ในช่อง C234 แบ่งเป็น
3 กลุ่มย่อย คือ

1.5.1 เสียงกลาง - ระดับ - ขึ้น [ㄏ]
ได้แก่ บ้านตาซ้อล

1.5.2 เสียงกลาง - ตก - ขึ้น [ㄏ]
ได้แก่บ้าน ปอยตรอเสก

1.5.3 เสียงกลางค่อนข้างสูง - ตก
- ขึ้น [ㄏ] ได้แก่ บ้านป้องโร

2. กลุ่มที่ 2 วรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็น
เสียงกลาง - ตก - ขึ้น [ㄏ] มีจำนวน 4 หมู่บ้าน

ประกอบด้วย บ้านสไตเลอ บ้านกะตุมเรียย บ้านสไตกรอม
และบ้านโรหัดตัก จัดกลุ่มสำเนียงย่อยตามสัทลักษณะของ
วรรณยุกต์ในช่อง A234 , B123, B4, C1 และ C234 ได้
ดังนี้

2.1 วรรณยุกต์ในช่อง A234 แบ่งเป็น
3 กลุ่มย่อย คือ

2.1.1 เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ขึ้น
- ตก [ㄏ] ได้แก่ บ้านสไตเลอ

2.1.2 เสียงกลาง - ขึ้น - ตก [ㄏ]
ได้แก่ บ้านกะตุมเรียย และบ้านโรหัดตัก

2.1.3 เสียงกลางค่อนข้างสูง - ขึ้น
- ตก [ㄏ] ได้แก่ บ้านสไตกรอม

2.2 วรรณยุกต์ในช่อง B123 แบ่งเป็น
3 กลุ่มย่อย คือ

2.2.1 เสียงกลาง - ตก [ㄏ]
ได้แก่ บ้านสไตเลอ

2.2.2 เสียงกลาง - ตก - ขึ้น [ㄏ]
ได้แก่ บ้านกะตุมเรียย และบ้านสไตกรอม

2.2.3 เสียงกลางค่อนข้างสูง - ตก
- ขึ้น [ㄏ] ได้แก่ บ้านโรหัดตัก

2.3 วรรณยุกต์ในช่อง B4 แบ่งเป็น 3
กลุ่มย่อย คือ

2.3.1 เสียงกลาง - ขึ้น - ตกถึงต่ำ [ㄏ]
ได้แก่ บ้านสไตเลอ และบ้านสไตกรอม

2.3.2 เสียงกลาง - ระดับ - ตก [ㄏ]
ได้แก่ บ้านกะตุมเรียย

2.3.3 เสียงกลางค่อนข้างสูง -
ระดับ - ตก [ㄏ] ได้แก่ บ้านโรหัดตัก

2.4 วรรณยุกต์ในช่อง C1 แบ่งเป็น 4
กลุ่มย่อย คือ

2.4.1 เสียงกลาง - ระดับ [ㄏ]
ได้แก่ บ้านสไตเลอ

2.4.2 เสียงกลางค่อนข้างสูง -
ตก - ระดับ [ㄏ] ได้แก่ บ้านกะตุมเรียย

2.4.3 เสียงสูง - ตก - ระดับ [ㄏ]
ได้แก่ บ้านสไตกรอม

2.4.4 เสียงกลางค่อนข้างสูง -
ระดับ [ㄏ] ได้แก่ บ้านโรหัดตัก

2.5 วรรณยุกต์ในช่อง C234 แบ่งเป็น

3 กลุ่มย่อย คือ

2.5.1 เสียงกลาง - ระดับ - ขึ้น [ㄷ] ได้แก่ บ้านสโตเลอ และบ้านกะตุมเรียม

2.5.2 เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ขึ้น - สูง - ระดับ [ㄷ] ได้แก่ บ้านสโตกรอม

2.5.3 เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ขึ้น [ㄷ] ได้แก่ บ้านโรหัดติก

3. กลุ่มที่ 3 วรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็น

เสียงกลาง - ระดับ - ตก [ㄷ] มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านโกกทะนวงและบ้านเปรยโตติง จัดกลุ่มสำเนียงย่อยตามสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A234 , B123, B4, C1 และ C234 ได้ ดังนี้

3.1 วรรณยุกต์ในช่อง A234 แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

3.1.1 เสียงกลาง - ขึ้น - ตก [ㄷ] ได้แก่ บ้านโกกทะนวง

3.1.2 เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ขึ้น - ตก [ㄷ] ได้แก่ บ้านเปรยโตติง

3.2 วรรณยุกต์ในช่อง B123 เป็นเสียงกลาง - ตก [ㄷ]

3.3 วรรณยุกต์ในช่อง B4 เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูง - ระดับ - ตก [ㄷ]

3.4 วรรณยุกต์ในช่อง C1 เป็นเสียงกลางค่อนข้างสูง - ระดับ [ㄷ]

3.5 วรรณยุกต์ในช่อง C234 เป็นเสียงกลาง - ตก - ขึ้น [ㄷ]

4. กลุ่มที่ 4 วรรณยุกต์ในช่อง A1 เป็น

เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ระดับ - ตก [ㄷ] มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านโปปรีเดิมและบ้านชรอนัล จัดกลุ่มสำเนียงย่อยตามสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในช่อง A234 , B123, B4, C1 และ C234 ได้ ดังนี้

4.1 วรรณยุกต์ในช่อง A234 เป็นเสียงต่ำ - ขึ้น - ตก [ㄷ]

4.2 วรรณยุกต์ในช่อง B123 แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

4.2.1 เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ตก - ขึ้น [ㄷ] ได้แก่ บ้านโปปรีเดิม

4.2.2 เสียงกลาง - ตก [ㄷ] ได้แก่ บ้านชรอนัล

4.3 วรรณยุกต์ในช่อง B4 แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

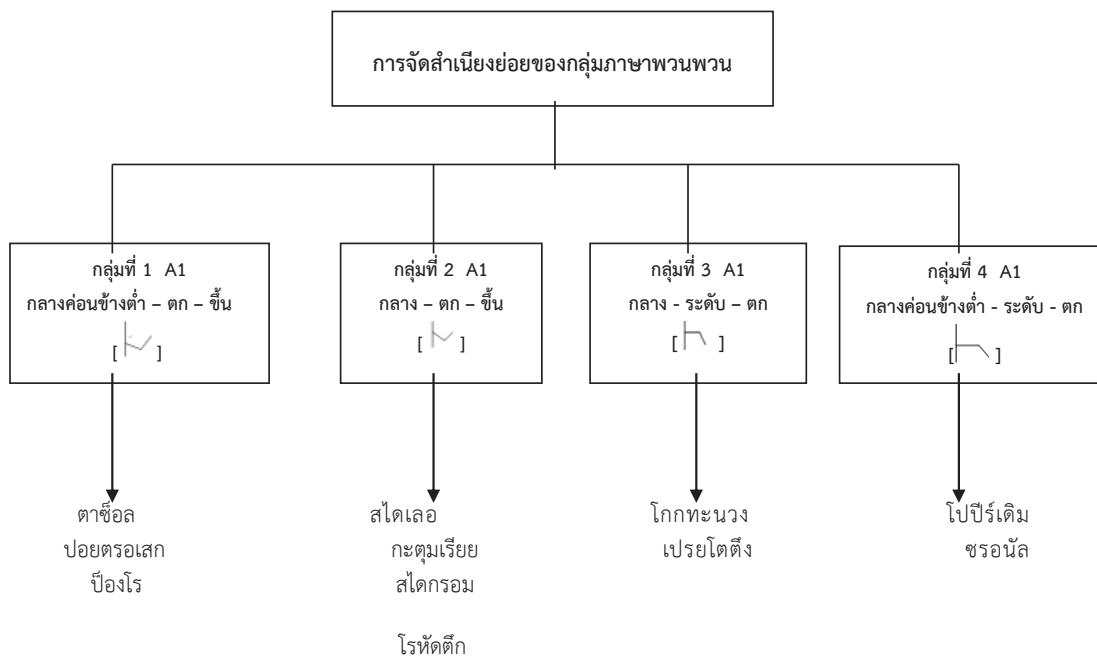
4.3.1 เสียงกลาง - ระดับ - ตก [ㄷ] ได้แก่ บ้านโปปรีเดิม

4.3.2 เสียงกลางค่อนข้างต่ำ - ระดับ - ขึ้น [ㄷ] ได้แก่ บ้านชรอนัล

4.4 วรรณยุกต์ในช่อง C1 เป็นเสียงกลาง - ตก - ระดับ [ㄷ]

4.5 วรรณยุกต์ในช่อง C234 เป็นเสียงกลาง - ตก - ขึ้น [ㄷ]

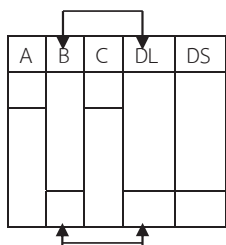
จากผลการจัดสำเนียงย่อยดังกล่าวข้างต้น แสดงด้วยแผนภูมิดังต่อไปนี้

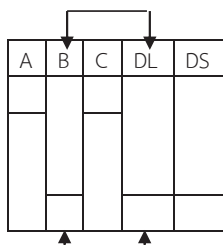
ภาพที่ 4 แผนภูมิการจัดสำเนียงย่อยของกลุ่มภาษาพวน

เมื่อพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ระบบเสียงวรรณยุกต์โดยอาศัยเกณฑ์การแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์แล้ว พอลจะสรุปได้ว่าชาวพวนที่อาศัยอยู่ในบริเวณจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา เป็นพวนกลุ่มเดียวกัน เนื่องจากมีภาษาที่เป็นระบบเดียวกัน ดังนั้นจึงถือว่าเป็นภาษาถิ่นเดียวกันดังที่ Chambers and Trudgill (1980) ได้กล่าวไว้

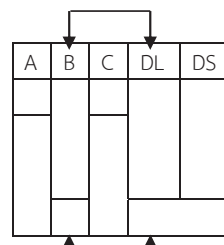
เมื่อเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ภาษาพวนที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ กับภาษาพวนถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยที่มีผู้เคยศึกษาไว้ก็พบว่า มีลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ดังแสดงในภาพที่ 5 ดังนี้

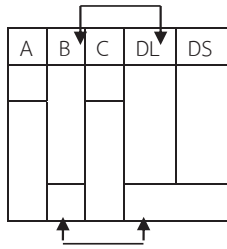
พวน 15 จังหวัด
 (กลุ่มที่ 4 แบบที่ 4, 5 และ 6)
 (Tanprasert, 2003)

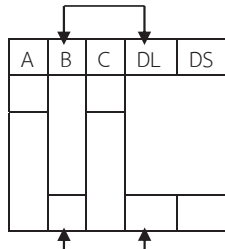
พวนบ้านโพธิ์ตาก
 ต. โพธิ์ตาก กิ่งอ.โพธิ์ตาก จ.หนองคาย
 (พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2546)

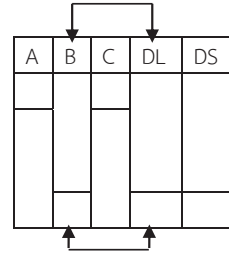
ลาวพวน ต.บางน้ำเชี่ยว
 อ.พรหมคีรี จ.สิงห์บุรี
 (อุทัยวรรณ ต้นหยง, 2526)

ลาวพวน ต.มะขามล้ม จ.สุพรรณบุรี
(กันทิมา วัฒนประเสริฐ และ
สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ, 2528)

ลาวพวน ต.หนองแสง
อ.ปากพลี จ.นครนายก
(ชลดา สังวาลทรัพย์, 2534)

พวนที่ศึกษาในงานวิจัยนี้
จังหวัดบันทายมีชัย และ
จังหวัดพระตะบองประเทศกัมพูชา

ภาพที่ 5 เปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ภาษาพวนในงานวิจัยนี้กับภาษาพวนในเอกสาร และงานวิจัยที่ผ่านมา

ซึ่งหากนำผลมาเปรียบเทียบกับงานศึกษาภาษาพวนในประเทศไทยแล้ว ก็จะมีข้อค้นพบบางประการที่ว่า ภาษาพวนในประเทศไทยนั้นมีระบบวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละถิ่น แต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ถูกกวาดต้อนมาเป็นจำนวนมาก และอยู่คนละถิ่น ทำให้ภาษาเดียวกันมีระบบวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันไปได้ ดังที่พุทธชาติ โปธิบาล และธรรานันท์ ตรงดี (2541 : 24) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้คนสองกลุ่มที่เคยพูดภาษาถิ่นเดียวกัน เมื่อแยกออกจากกันไปได้ไม่นาน ลักษณะทางภาษาย่อมจะคงความเหมือนได้มากกว่ากลุ่มที่แยกตัวออกไปนานแล้ว กล่าวในทางกลับกันก็คือ ผู้คนสองกลุ่มที่เคยพูดภาษาถิ่นเดียวกัน เมื่อแยกออกจากกันอยู่นานมาก ลักษณะทางภาษาก็ยิ่งจะต่างกันมาก กล่าวคือถ้าภาษาใดก็ตามอยู่ในพื้นที่นั้นเป็นเวลานาน จะส่งผลให้ภาษาเดียวกันมีหลายถิ่น แต่ถ้าภาษาใดอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ในระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก ภาษาก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก โดยจะยังคงมีเพียงถิ่นเดียว แต่มีหลายสำเนียง เช่นเดียวกับกับภาษาพวนในพื้นที่จังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา

สรุปอภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชาจัดเป็นภาษาถิ่นเดียวกัน เนื่องจากมีภาษาที่เป็นระบบเดียวกัน (Chambers and Trudgill, 1980) แม้จะจัดเป็นภาษาถิ่นเดียวกัน แต่ก็มีสำเนียงที่แตกต่างกันซึ่งสามารถนำมาจัดสำเนียงย่อยได้ 4 กลุ่ม จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงเป็นข้อพิสูจน์ว่าชาวพวนทั้ง 11 หมู่บ้านนี้น่าจะมีบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน และอพยพมาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ในคราวเดียวกัน

และจากการเปรียบเทียบระบบเสียง และระบบวรรณยุกต์ของภาษาพวน ทำให้พบว่าถึงแม้ผู้พูดภาษาพวนในจังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชากับผู้พูดภาษาพวนในประเทศไทยจะอยู่ห่างไกลกัน ต่างถิ่นที่กัน แต่ก็ยังมีลักษณะร่วมกันของระบบเสียง และระบบวรรณยุกต์ ที่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในฐานะภาษาเดียวกันได้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อค้นพบบางประการที่แตกต่าง ซึ่งจะช่วยให้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาพวนถิ่นต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการจัดสำเนียงย่อยของภาษาตระกูลไทอื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดบันทายมีชัย และจังหวัดพระตะบอง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ไทโคราช ญ้อ เป็นต้น

2. ศึกษาเปรียบเทียบภาษาพวนในประเทศไทย ประเทศลาว และกัมพูชา

3. ศึกษาอิทธิพลที่ทำให้ภาษาพวนมีการเปลี่ยนแปลง เช่น การสัมผัสภาษา การปนภาษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กันทิมา วัฒนประเสริฐ และสุวัฒน์นา เลี่ยมประวัติ. (2528). ระบบเสียงภาษาลาวของกลุ่มน้ำท่าจีน. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุวรรณ สุขปิติ. (2532). การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบลหัวหว้า อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉลอง อ่ำเอี่ยม. (2529). ระบบเสียงภาษาพวนที่ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลดา สัจจาลทรัพย์. (2534). การศึกษาลักษณะของภาษาลาวพวนที่ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทศไนย อารมณสุข. (2521). การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาพวนกับภาษาไทยมาตรฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พัฒนรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2546). การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ : กรณีศึกษาภาษากลุ่มลาว. วิทยานิพนธ์อ.ด. สาขาวิชาภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธชาติ โปธิบาล และธนานันท์ ตรงดี. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องสถานะของภาษาดากใบในภาษาไทยถิ่น โครงการระยะที่ 1. ปัตตานี : สำนักวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- รัชนี เสนีย์ศรีสันต์. (2526). การศึกษาเปรียบเทียบเสียง และระบบเสียงในภาษาลาวพวนมาบปลาเค้าของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชนี ศรีสุวรรณ. (2536). ลักษณะภาษาไทยพวนที่จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ อ.ม. สาขา

ภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. อุทัยวรรณ ตันหยง. (2526). วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Brown, J. Marvin. (1965). *From Ancient Thai to Modern Dialects*. Bangkok : Social Science Association Press.

Chambers, J. k. and Peter Trudgill. (1980). *Dialectology*. Cambridge : Cambridge University Press.

Chamberlain, James R. (1972) "The Origin of the Southwestern Tai," in *Bulletin desAmis du Royaume*. pp. 233 – 244.

Gedney, William J. (1972). A Checklist for Determining Tones in Thai Dialects. In *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*, 423 – 437. Edited by M. Estellie Smith. The Hague : Mouton.

Khanittanan, Wilaiwan Wichienrot. (1973). *The Influence of Siamese on Five Lao Dialects*. Unpublished Ph.D.

Dissertation, University of Michigan.

Li, Fang Kuei. (1977). *A Handbook of Comparative Tai*. Hawaii : University Press of Hawaii. Tanprasert, Pornpen. (2003).

A Language Classification of Phuan in Thailand : A Study of the tone System. Ph.D. Dissertation, (Linguistics). Faculty of Graduate

- Studies. Bangkok : Mahidol University.
- Tingsabadh, Kalaya. M.R. (1980). **A Phonological Study of the Thai Language of Suphanburi Province.** Ph.D. Dissertation, University of London.
- Schliesinger, Joachim. (2011). **Ethnic Groups of Cambodia : 1 Introduction and Overview.** Bangkok : White Lotus Prss.